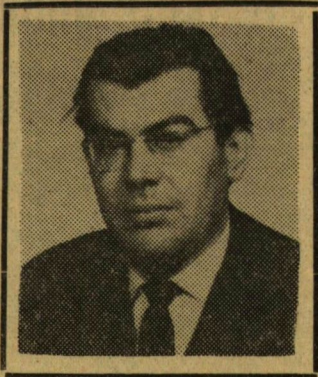

Dr. Horváth István Károly

(1931–1966)

Szeptember 1-én délután 2 órakor a Belvárosi temetőben tartották a tragikus hirtelenséggel elhunyt dr. Horváth István Károly hamvasztás előtti búcsúztatását. A gyászgyűlésen a megjelent hozzátartozók, kollegák, barátok, ismerősök előtt a Bölcsészettudományi Kar nevében dr. Agoston György egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Klasszika-Filológia Főbizottsága és az Ókortudományi Társulat elnöksége nevében Trencsényi Waldapfel Imre akadémikus, az egyetem klasszika-filológiai, ókori történelmi és régészeti tanszékei nevében dr. Gazdapusztai Gyula docens, a barátok nevében Suki Béla tanár, az egyetem hallgatói nevében pedig Gye-nyíze Pál ötöd éves latin szakos hallgató búcsúzott az elhunytól. Emlékét őrizzük szívünkben.

„A Végzet köszi nem könyörül” — hangzottak el a Hekabe végső sorai öt évvel ezelőtt az Egyetemi Szinpadon. És a nézők, a hallgatók vastapsa nem csak az előadás színészeit köszöntötte, de a darab fordítóját, a bölcsészektől egyik kedvenc tanárát dr. Horváth István Károlyt, aki ekkor harminc éves volt. Túl egy nehéz gyermekkoron, túl a szegénység és tehetség nagy párviadalán, túl padokon és katedrákon, könyveken és kongresszusokon. Alighanem csak barátai és munkatársai ismerték azt a hata-mas energiát, amelyet elégetett, hogy a tehetség predestinálta helyet elfoglalhassa. És ekkor is, amikor már a klasszika filológia legjobbjai közt emlegették Szegeden és Budapesten, itthon és külföldön, amikor neve mellé odakerült a fiatalon megszerzett irodalomtudományok kandidátusa cím is, amikor tanítványai is már önálló munkával léptek a nyilvánosság elé — nem tudott pihenni. Előadásokat, szemináriumokat tartott, tudományos munkát végzett, fordított és tankönyvet írt, irányította a Kar Tudományos Bizottságát, és segítette a hallgatók diákköri munkáját — a szó jözséfattilai értel-mében fordított: nem oktatott — tanított, nem betűket rótt — írt, nem don-

colgattott — átélt. Életének célja és most tragédiája volt a munka.

Társaságban néha verseket idézett, Ady különös, folytogatós sorait Catullus repdeső szavait vagy Martialis cipkelődött. Barátai, munkatársai, tanítványai sosem fogják elfelejteni zengő hangját, amely-lyel jelentőséget adott az egyszerű évszámoknak, lassú lejtéssel a mosolyba tartó mondatait. A sok képből ez maradt meg örökre előttünk: áll a katedrán, a világnak ezen a szimbolikus szinpadán, ahol — ezt ő is tudja — minden szónak hatalma van. Részegedő szemek tü-zétől, az irodalom varázslatától felhevülve járja a nyikorgó deszkákat. Nem-csak érti, érzi is, éli is a kétezer éve porladó költő életét és verseit. Hangja felszárnyal a nagy terem mennyezetéig, aztán meg-áll, és szembefordulva a hallgatókkal, az egész vi-lággal, személt kissé össze-hunyorítva, egyszerű, em-beri mosollyal mondja ki az összegező szavakat.

Tudott bánni az idővel. Az egyetem makacs csen-gője mégis sokszor bele-berregett utolsó szavaiba, ahogy most egy fél meg-alkotott mondat, a nagy doktori disszertáció írása közben, ki tudja, hány ta-nulmány, fordítás, előadás előtt félbeszakította, amit

nekünk akart mondani, egy még makacsabb jelzés: a csend:

Ebben a csendben fekete szalagokká váltak a szavak, koszorúvá a mondatok, a baráti hangok egyet-len hivatalos gyászírré egyszerűsödtek: dr. Horváth István Károly, az iro-dalomtudományok kandi-dátusa, a József Attila Tu-dományegyetem Klasszika-Filológiai Tanszékeének do-cense 35 éves korában meghalt.

„A Végzet köszi nem könyörül” A csend burkolatán nem hatolnak át a görög tragédia szavai. A karok nem lendülnek a levegőbe, mozdulatlanul magyarázzák az elmond-hatatlant, a szemek nem húzódnak össze gunyoro-san, hogy a száj a Satyri-conból idézzon, és szíve, amely — így mesélik — még két órával túldobogta a többi szervek lassú halá-lát, megtelt az elmúlással.

Mi pedig — barátok és munkatársak, tanítványok és hallgatók, olvasók és ismerősök — kívül az isme-retlen csenden, amelyet nem oszlat szét, csak örökre őriz meg a könyv neszezése, amit levezzünk könyvespolcáról — egy na-gyon emberi emberrel érezzük önmagunkat keve-sebbnek. De halála kathar-sis: felold és emel.

Veress Miklós

Ezerötvennyolcan

Ismét benépesülnek az egyetemi és főiskolai kollégiumok. Ünnepi tanácsülésen találkoznak először az 1966/67-es tanév elsőévesei felsőoktatási intézményeink professzoraival, oktatóival és dolgozóival, valamint a felsőbbéves hallgatóikkal.

Munkatársunk a tanulmányi osztályokon érdeklődött az új elsőévesek iránt.

Hány „golya” lépi át szep-temberben a felsőoktatás kü-szöbét Szegeden? A kérdésre a következő tájékoztatást kaptuk.

Szegedi Orvos'udományi Egye'em

Ebben a tanévben 291 új egyetemistát fogad az orvos-képzés szegedi intézménye. Az Általános Orvosi Karra 175 pályázót vettek fel. Ezek közül 60 felvettnek (33 szá-zalék) fizikai dolgozók a szülei. A Fogorvosi Karon 19 pályázót nyert felvételt. Közülük 3 fizikai dolgozó szülők gyermeke. A Gyógy-szerésztudományi Karon 97-en nyertek felvételt, kö-zülük 45-en fizikai dolgozók gyermekei.

Az elmúlt tanévhez viszonyítva is jelentősen nőtt a felvettek között a nők szá-zalékos aránya. A 291 felvett közül 180 a nő, vagyis va-lamivel több, mint 60 százalék. A gyógyszerészeknél a fel-vettek 81,4 százaléka nő. A két orvosi karon is a fel-vettek 50–50 százaléka. Ezek a számok meggyőzően jelzik, hogy az orvosi pályán is szá-molni kell a „gyengébb nem” jelentős előretörésé-vel.

József Attila Tudományegyetem

Az 1966/67-es tanévben előreláthatóan 2 ezer 105 hallgató tanul nappali tago-

zaton az egyetemen. Az első-évesek száma a három karon összesen 462. Ebből előfel-vett volt 198 hallgató. A 264 most felvett elsőéves közül 116-nak fizikai dolgozók a szülei. Az Állam és Jogtudo-mányi Kar elsőéveseinek száma a 85 előfelvettel együtt 101. Az 1967/68-as tanévre vettek föl további 41 pályázót. A Bölcsészettu-dományi Karon az előfelvett 59-el együtt 117 az elsőéve-sek száma. Az 1967/68-as tanévre 34 pályázót vettek fel. A Természettudományi Karon 54 előfelvettel együtt 244 az elsőévesek száma. További 55 pályázó az 1967/68-as tanév kezdetén lépi át az egyetem küszöbét.

Tudományegyetemünkön még erőteljesebb a feminizá-lódás, mint az orvosi és gyógyszerészi karokon. Igaz ugyan, hogy a 101 elsőéves jogász közül 60 százalék nő, de a most felvett 16 pályá-zó közül 13 volt a nő — vagyis 81,2 százalék. Ugyan-így a Bölcsészettudományi Karon a most felvett 59 hallgató közül 49 a nő (84,4 százalék). A Természettu-dományi Karon a most felvett 190 elsőéves közül 149 a nő, tehát a felvettek 82,1 szá-zaléka.

Eszperantista rendezvények Szegeden

Augusztus elején két hétig Szegedre figyelt az eszpe-rantisták egyre növekvő tá-bora. 7–8–9-én itt kerültek megrendezésre az úgyneve-zett Utókongresszusi Napok, melynek háromszáz résztve-vője Pécs és Budapest után megismerkedett az Ünnepi Játékok városával is, majd 10-én megnyitotta kapuit a III. nemzetközi pedagógiai eszperantó szeminárium. Két évvel ezelőtt tíz ország két-

Szegedi Tanárképző Főiskola

Az idén felvett 305 pályá-zó közül 172 elsőévesnek fi-zikai dolgozók a szülei. Az 1967/68-as tanévre további 42 pályázót vettek fel. Itt okoz legtöbb gondot és itt a legnagyobb arányú a femi-nizálódás intézményeink közül. Az idén felvett hallgatók 75 százaléka a nő. A hallgató-ság összetételéből belől nő és férfiak aránya már majd-nem nyolcvan a húszhoz. Érdekes, hogy például mate-matika-kémia szakon egy-általán nincs férfihallgató. Az arányok gyors eltolódása erősen megnehezíti a nők kollégiumi elhelyezését. A főiskola kollégiumaiban ösz-szesen 426 nőt és 106 férfit tudnak elhelyezni. Ez olyan következménnyel jár, hogy jelenleg például akkor, amik-or sok rászoruló nőhallgató sem kap kollégiumi elhelye-zést, a férfiak 80 százaléka-nak van biztosított kollégiumi férőhelye.

A főiskola kihelyezett ta-gozatai közül a szolnoki 60 végzett hallgató kibocsájtá-sával bezárta kapuit. A bé-késcsabai tagozat jövőre szintén megszűnik majd.

kóházakon keresztül, az üzlethálózaton folytatva az egészség és kulturális intézményekig bezárólag teljes egészében a semmiből, a legmodernebb komplexségükben kell létrehozni. Másképpen nem lehetne biztosítani a megfelelő számú és magasabb szakképzett állandó szakmunkaerőt e mostoha vidéken.

Az építkezéseknél éppen az utóbbi, fő-képp kommunális beruházásoknak megva-lósításában van igen fontos szerepe a diákok munkájának, amelyben mi is részt vettünk. A szűzföldi munkák ugyanis ép-pen a kezdeti nagyfokú építkezések miatt legalább annyi építőipari munkaerőt igényelnek, mint a mazőgazdasági termelés. Ezeknek ottartózkodásához szintén nagy-fokú kommunális beruházásokra volna szükség, mely még jobban növelné a kez-deti igényeket, s ezek az építkezések zöm-mének megalapozásával fölöslegessé is válnak. De a hivatásszerű építőiparból nem is lehetett volna ilyen tömegű munka-erőt az ország többi részéből átcsoport-osítani anélkül, hogy a népgazdaság egyéb területein folyó beruházások építkezéseit vissza ne vetette volna. A nálunk szoká-sos vidékről való „pendlízés”, ideiglenes munkaerő biztosítása az itteni távolságok miatt viszont lehetetlen. Így e munkákra keresve sem akadna megfelelőbb tömeg-munkaerő, mint a diákság, kiknek kéthé-napos nyári szünetükben lakóhelyeik ki-tünően megfelelnek a jurták és sátrak, s eljöveteleik sem okoz kiesést más állandó jellegű munkaterületeken sem. A Szovjet-unió-szerte igen nagy létszámú diákság té-hát rendkívül hasznosan veheti ki részét a szűzföldiek meghódításából, s amint azt tapasztaltuk, vállalkaj is. Így számukra a kommunizmus építése valóban nemcsak tiszta lelkesítő szólam, hanem gyakorlati tett és erőfeszítés is.

Diákok részvétele

Milyen konkrét formában szervezik meg a diákok részvételét a szűzföldi munkában? Ezt a mi, azaz odesszai egyetem hallgatói-nak szervezeti formáján keresztül szem-léltetem, amely elég általános jelenség. Az egyetem komsszomol szervezete jogszerep munkaszerződést kötött az állami gazda-sággal 13 lakóház és 1 db téhenistálló tel-jes felépítésére, meghatározott összegért. Pl. egy lakóházat a hozzá tartozó mellék-épületekkel együtt (istálló) 1500 rubelért építenek fel. Az építési feltételeket — anyagokat, gépeket — természetesen a szovhoz biztosítja a saját számlájára.

Ezért a hallgatók építési részlege gazda-ságilag, szervezettel teljesen önálló. A hallgatók komsszomolistából szervezett ve-zetőség irányításával igen nagy önként vállalt fezzvelemmel és kemény munka-

feltételekkel végzik a munkát és egyéb kulturális, szociális feladataikat. A vállalt munkafeladat ugyanis olyan méretű, hogy az ezen a részlegen dolgozó 60 hallgató-nak kb. két hónapos nyári szünetben be kell fejezniük, s ez napi 10 órás és min-den második vasárnapi munkát kíván meg. Ez részükről ésszerű is. hiszen a szerződött munkadiat egészében megkap-ják, s az ő érdekük, hogy hamarabb vé-gezzenek, viszonylag jobban keressenek. A munkavégzés szervezeti formái a brigá-dok; alapozó, betonozó- vályogvető- ács-brigádok. Vezetőjük a brigádvezető, aki szakmailag is legtapasztaltabb és irányító szerepet tölt be. Ezek sem kimondott szak-emberek, hanem egyetemisták közül ki-került hallgatók, akik közül akad persze, hogy dolgozott már ilyen munkaterületen, vagy esetleg tanult szakmája is. Ez vi-szont ritka így a munkások zömének szakértelme főképp ellesett tapasztalatok-ból, vagy józan ésszerűségről származik, amit persze összefog és ellenőriz a fő szakmai vezető, többnyire végzős mérnök, vagy technikus hallgató. No persze ebből természetesen adódnak nehézségek is. Egy-két összedőlt vályogistálló falának „járakásával, a „pisai ferdekorony” neo-klasszikus stílusának meghonosításával, s az építőanyagok sokszor bosszantó pa-zarlásával itt is meg kell fizetni az „isko-lapényt”. De csakhamar elcsatíttják min-den brigádban a szakma legfontosabb fo-gásait és végül mégiscsak a műszaki kö-vetelményeknek megfelelő házakat tud-nak átadni a gazdaság szigorú műszaki át-vevőinek. Végül mi is egészen jól megta-nultunk falazni (nemcsak a szó átvitt ér-telmében!).

A szociális és kulturális küldetésüknek úgy tesznek eleget, hogy egy bölcsész hall-gató pl. fél munkaidőben a gazdaság gye-rekci számára napközi-szerű foglalkozást vezet; tanítja őket és játszadoznak. Ezzel szezon munkákra a szülőket is jobban be lehet vonni. Továbbá az orvosi teendőket is egy felsőéves medika látta el a falu számára is. Szorgalmasan hordta a köve-ket és rakta a máltert, s egyszerűen csak, ha megjelent egy tehergépkocsi, vagy éppen ha nagyon sürgős volt, egy láncfalpas, le-tette a malteres kanalat, vette az orvosi szatyorját, s szállították a beteghez. Utá-na sietett vissza, s azt már ismét malteres kanállal a kezében mesélte el, hogy egy egyszerű, 4 kg-os fiú szűzföldi honpol-gárt segített a viágra. Hát ilyen a hozzá-állása egy szovjet medikának az építő munkához, amelynek értékéből semmit nem von le az a szemmel látható tény sem, hogy alapozó brigádunkhoz a szim-patikus brigádvezetőnknek nemcsak a szakismerete vonzotta.

Méreteiről, gazdálkodási feltételeiről rö-viden már szólottam. Ezt a hatalmas terü-

letes teljes gépesítés mellett mindössze az összesen 2-3 ezer állandó lakosból kikerülő munkaerő műveli. Éppen ezért egészen újszerű, sajátos élete és képe van egy ilyen szovhoz-tagnak. Szinte minden ház-ban gépkocsi, traktor, vagy kombájnve-zető lakik (ill. egy személyben mindhárom), s ebédelni is azon a járművön ugranak haza, amelyen éppen dolgoznak. Éjsza-kánként is ott sorakoznak a házak előtt a különféle masinák, s reggel olyan meg-szokott természetességgel ülnek fel a ve-zetők a kormánykerék mellé, mint pa-raszt a szekerre. A házak előtt és udva-rán kislócák helyett hatalmas kimustrált gumiköpenyek halmaza hever kisebb za-kadással vagy horzsolódással, melyeket nálunk agyonvulkanizálva még évekig fut-tatnának.

A szovhoz eredményei

A munkaerőt a hatalmas, soknemzetiségű ország minden tájáról toborozzák, s így békés egyetértésben él egymás mellett 16 nemzetiségből reszrutálódott lakosság; az őslakos kazahok kezdve oroszok, ukránok, örményen, németen, mongolon keresztül szinte valamennyi köztársaság képviselve van. Az általánosan magasabb béreken ki-vül a kis háztáji földdel és állattal együtt jutított egészséges modern lakóházak vonzzák a dolgozókat. A szűkebb háztáji-n kívül aztán a falu körül mintegy 40–50 kh-s borsó, krumpli, stb. „háztájiak” is találhatók. Ezeknek felhasználása szintén úgy történik, hogy a mama szól a gye-

rekének, hogy „szaladj, szedjél egy kis zöldborsót, mert ezt akarok ebédre főzni”.

A különféle búza és gabonafajták (búza, árpa, köles) alkotják a gazdaság fő profil-ját, mert az általános természetes viszo-nyok között ezek teremnek meg, fejlődnek ki normálisan. Ezek is kizárólag tavaszi vetésűek, mert a tél oly hosszú és kemény, hogy kifagyának (minusz 30 C°). Emiatt későbbben is érnek be, s ha csapadékosabb év van, sokkal jobb ugyan a termés, de mégjobban kinyúlik a tenyésztő, s na-gyobb probléma a tél beállta előtt learat-ni és elszállítani a termést, ilyenkor a kombájnosok kiköltöznek a határba és ott laknak teljes betakarításig. A termést 11 év átlagában 7 q ha-ként, amely így nem marad el a dél-amerikai nagy búza-termő területek átlagától sem. (Pl. Kanada.) Az idén igen sok eső esett, s rekord-termés várható. Kukoricát szintén tekir-télyes táblákba vetnek, de csak silózás, takarmányozás céljára, mert nem érik be. Fákat, sőt még cserjéseket sem igen ta-lálni vadon a határban, csak amit már a lakosok telepítettek, s kritikus száraz időszakokban öntözgetnek. A legelőföldek ezért teljesen a „déliabós Hortobágy” be-nyomását keltik. Az állattenyésztésben szarvasmarha, juh és baromfitenyésztés (farmokban) a fő profil, melyeket az in-tenzívebb takarmányfeleslegek bázisán már sokkal nagyobb számban tudnak ki-teleltetni, mint a nomád extenzív pász-torkodással. Ezért a szűzföldek gazdasági hasznosítása a gabonatermesztés mellett a hús, tej és egyéb állati termékek szem-pontjából is országos jelentőségű.

Dr. Szilágyi László adjunktus

Valahol Kazahsztánban... Kézről-kézre száll a folyékony betonnal teli vödör. A szegedi egyetemisták megállítják a helyüket a Frunze szovhozban.